

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. osmrtice zahvale, poslanice in vabila po 1 l., oglasi denarnih zavodov po 2 l. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj po 1 l. — Oglasi naročnika in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Pred novim volilnim redom

V borbi za ustavne pravice, ki ga je bilo meščanstvo tudi še po zrušitvi fevdalizma in absolutizma, igra zlasti boj za volilni zakon eno najvažnejših vlog. Spočetka so se ustavne svobode in predprave raztezale le na takozvano višjo plast ljudstva, ki mu je pozneje nastala socialna demokracija kot prva predstavljena političnega socializma nadela ime buržoazijsko meščanstvo. V raznih državah so si najvišji, še vedno privilegirani krogi, (posebno je omeniti tu Avstro-Ogrsko, Nemčijo, carsko Rusijo po revoluciji 1905.) znali vkljub ustavi ohraniti precejšen del svojih absolutističnih predprav. Posebno so gledali na to, da se uzakoni takšen volilni zakon, ki zagotovi njihovim privržencom in prijateljem, če ne večino, pa vsaj tako manjšino v parlamentu, da se ta ne more nikoli upreti režimu.

Z nastopom delavskega gibanja, ki je bilo spočetka zgolj gospodarsko, so se pričeli tudi nižji sloji zanimati za politična vprašanja, v narodnostnih državah, kakor je bila na pr. bivša podonavska monarhija, pa je nastalo gibanje množic, ki je stremelo za narodno osvoboditvijo. Volilna pravica, ki je bila, kot smo že zgoraj omenili, raztegnjena vsled omejenega in tedanjim razmeram prilagojenega volilnega zakona pridržana v resnici le meščanstvu (buržoaziji), je začela zanimati široke ljudske plasti in nastal je boj za splošno in enakopravno volilno pravico. Vsem nam je še v spominu boj za splošno volilni zakon, ki so ga bili avstrijski narodi ne-le proti takozvani buržoaziji, ampak proti Nemcem, ki so vsled svoje gospodarske moči nadvladali ostale zlasti revnejše, oziroma gospodarski odvisne narode.

Splošna volilna pravica je samo ob sebi umevno dala tudi socialističnemu gibanju razmah. Delavske stranke so stopile na javno politično prizorišče ter povzdignile ugled in moč delavstva, vzdignile pa so tudi gospodarski položaj in kulturno stanje delavskih množic. To velja zlasti za zapadne države. Pred vojno so v tem oziru prednjačile angleške delavske organizacije. Politično gibanje se je iz mest razširilo tudi na deželo ter zbudilo speče kmetijske množice, ki so po svojih voditeljih začele krepko posezati v politično življenje ter se tudi organizirati v raznih gospodarskih in političnih, oziroma se bolje rečeno gospodarsko-političnih organizacijah. Tak je bil v splošnem razvoj v vseh modernih evropskih državah.

To si je dobro predočiti, predno preidemo v razmotrivanje volilnega sistema, ki ga je predložil tajnik fašistovskemu senatu na zadnjem velikem svetu fašistov in ki je bil tudi sprejet, kar se pravi, da pride v veljavo program ter postane torej v kratkem zakon.

Sestavljalci volilnega zakona na podlagi splošne volilne pravice bi morali upoštevati resnično enakopravnost volilcev, torej tudi enakopravnost strank, ako naj pride do pravičnega volilnega zakona. In pri vsem tem bi se tako pravičen in pošten volilni zakon pokazal v praksi toliko pomanjkljivosti in recimo tudi krivici, da se zdi popolnost nemogoča.

Ko se je ministrski predsednik Nitti vdal pritisku ljudskih množic ter uzakonil sedanji sorazmerni volilni red, tedaj je vsa resnično demokratsko misleča javnost pozdravila ta volilni red, ker, četudi ne popoln, je bil vendar neizmerno boljši in pravičnejši od prejšnjega.

Moderni proporcijni volilni red pa sam na sebi še ne da garancije za redno in uspešno delovanje v parlamentu. To se je pokazalo tudi v Italiji. In to je največje očitovanje nasprotnikov proporcije. Zato zahtevajo odpravo tega volilnega reda in uvedbo novega, po katerem bi bilo redno delovanje parlamenta zagotovljeno. To je pa mogoče, ako izide iz volilnega boja ena velika stranka tako močna, da zamore sama vladati.

O tem, ali je ta očitke proti proporciji upravičeni, bi se dalo na dolgo in široko razpravljati. Sorazmerni volilni red je prinesel v italijanski parlament dve močni parlamentarni skupini, ki sta bili izvoljeni od dveh proletarskih slojev: delavstva in kmetov. Sami na sebi sta bili tako močni, da bi mogli vladati državo, če bi se združili na podlagi skupnega zakonodajnega programa. To so bili socialisti in popolari. Po svojih gospodarskih težnjah sta si bili stranki zelo blizu in ta zveza bi bila tedaj nekaj naravnega. Toda medtem, ko so popolari razumeli tedanji položaj ter stopili v vladno in postali državotvoren element, so socialisti stali od zunaj, ker so bili ujetniki boljševizma in svoje demagogije, ki jim je branila, da bi se razmahnili ter postali državna stranka, in danes zamoremo trditi, da je ravno socialistična stranka s svojim brezumnim postopanjem vzrok današnji fašistovski diktaturi. Staljši skrajni komunistov je znano, ti so bili pač že »a priori« proti vsakemu sodelovanju z meščanstvom ter za odpravo »proletarkega« družabnega reda in za diktaturo proletariata. Poznejši dogodki v socialistični stranki pa so pokazali, da so bili prav komunisti v neznačajni manjšini. To se je pokazalo pri vseh cepitvah v socialistični stranki. Vplivna in po osebah najmerodajnejša večna socialistični voditeljev pa je ostala oh stranki, ker je čakala.

kaj se odloči boj med komunizmom in meščanstvom. Ti takozvani zmernejši, toda nevtralni in oportunistični socialisti niso se pogovarjali za vstop v vladno, ker so se bali odgovornosti in ker je bil položaj države bodisi v finančnem, gospodarskem, zunanji in notranje-političnem pogledu tako kritičen in zamotan, da je bila prihodnost države zavita v meglo. Tako so socialisti zamudili ugoden moment, ko jih je Giolitti vabil v vladno ter pokopali svojo stranko in zagotovili fašizmu zmago.

Popolari pa so bili v vladni glavni branitelji in zagovorniki proporcijnega volilnega reda. Ohranitev tega zakona je bil njihov »conditio sine qua non« za sodelovanje. Zato so se razbili vsi poskusi liberalnih in konservativnih strank, ki so bili proti proporciji. Pri tedanjem položaju je bilo torej temu zakonu zagotovljeno življenje za dolgo dobo, kakaj ljudska stranka je takorekoč vznikla kakor iz tal ravno vsled tega zanjo tako ugodnega volilnega zakona.

Z nastopom fašizma pa so bili tudi sedanjemu volilnemu zakonu dnevi šteti. To se je videlo kaj ob nastopu vlade. Mussolini pa si ni dal sile s tem delom, ker ni hotel razdražiti popolarov in ker je hotel poprej utrditi svojo vladno. V pol leta fašistovske vlade pa se je položaj države zboljšal in fašizem je zamogel pokazati dejanske uspehe, kar je utrdilo in ojačilo pozicijo sedanje vladajoče manjšine. Ta pozicija se zdi današnji vladni tako močna, da je Mussolini pozdravil priliko, da postavi popolarske ministre pred vrata. In tako so bili zadnji zagovorniki sedanjega volilnega reda odstranjeni od vplivnih državnih mest, Mussolini ima popolnoma proste roke za izvedbo vseh reform, ki jih ima on in njegova stranka v programu.

Glede predloženega načrta v fašistovskem svetu, je treba omeniti, da hoče fašistovska vlada s tem volilnim zakonom zagotoviti sebi in svoji stranki absolutno premoč v parlamentu za vselej. Poglavitne izpremembe so: 1. večja volilna okrožja; 2. najmočnejša stranka dobi večino mandatorov; 3. ostali mandati se porazdelijo sorazmerno med ostale stranke.

Iz navedenega je razvidno, da je od proporcije prav malo ostalo. Proporcija ostane le za manjšino, kakor je povedano pod 3.

Kakaj hočejo imeti fašisti večja okrožja je lahko uganiti. Volilo se bo kot do sedaj po listah, to se pravi, volilec bo moral voliti na listi svoje stranke. Tudi do sedaj je bilo tako. Toda s povečanjem volilnih

okrožij so majhne stranke zapostavljene. Brez velike agitacije in močne organizacije, kar stane ogromne svote, je volilni boj brezuspešen v takih velikih okrožjih. Kaj takega si zamorejo privoščiti le velike in gmočno podprte stranke. Treba je tudi pomisliti, da je volilcu večina predloženih mu kandidatur popolnoma tuja. In to velja tem več, čim večja so volilna okrožja. Na ta način se iztisnejo manjše stranke, kar pride v korist večjim.

Druga točka je najvažnejša. Najmočnejša lista, to se pravi ona lista, ki dobi večino, ne bo dobila sorazmerno število poslancev po oddanih glasovih, ampak veliko več. Kakšno večino mislijo uzakoniti, ni še znano, najbrže dvetretjinsko, toda slišijo se tudi glasovi o tritretjinski večini. Recimo, da ima voliti eno volilno okrožje 40 poslancev. Predloženih volilnih list je 5, oddanih glasov pa 300 tisoč. Denimo, da dobila prva lista 100 tisoč glasov, druga 80 tisoč, tretja 60 tisoč, četrta 20 tisoč; tedaj je izvoljenih od prve liste tri četrtine t. j. 30 kandidatov, druga stranka, ki je dobila le 20 tisoč glasov manj, pa pošlje v zbornico komaj 4 poslance, tretja 3, četrta 2, peta enega.

Krivico takega sistema je očitvidna, ker zagotovi, recimo v gornjem slučaju, 30 mandatov 80.000 volilecem proti vsem ostalim 220 tisočom, ki dobe skupno samo 10 poslancev.

Sicer pa je naravno, da si hoče sedanja vlada ohraniti svojo oblast za vedno in ima kot taka, seveda, tudi pravico, da uzakoni svojo oblast. Zakoni se pač izpreminjajo po potrebi družinskih organizmov in po volji onih, ki so na krmilu države.

Vendar pa tudi tak volilni zakon ne sme nuditi stalne gotovosti za fašizem. Skoraj gotovo je, da bodo pri prihodnjih volitvah odnesli zmago ter spravili v parlament svojo večino, vprašanje je seveda, če bo ostalo vedno tako. Utegne se zgoditi, da se vse opozicijske stranke strnejo v en blok, da poderejo vladajočo stranko. Tudi je zelo verjetno, da ne bodo fašisti v vseh volilnih okrožjih enako močni. In utegne se zgoditi, da bodo v okrožjih, kjer so šibki, preklicali tak volilni zakon, ki je zagotovil recimo socialistom ali popolarom 3/4 mandatov.

Zato bo imelo tudi to veselje svoj peline, ker tako velika dežela kot je Italija, ki je tako silno različna po pokrajinah, se ne da uniformirati še s tako prebrisanim zakonom. Tudi tu se zna prejel ali slej izkazati, da sta življenje in realnost močnejša od teorije.

Italija

Zbornica sklicana za 16. maja, senat 23. maja

RIM, 1. Kakor se javlja, bo senat odprtjen dne 23. maja, zbornica pa dne 16. maja.

Za preuredbo ustave

RIM, 1. Pristojni uradi državne uprave in fašistovske korporacije so se izrazili, da je po pohodu na Rim in v razvoju moderne družbe potrebna reforma italijanske ustave. V to svrhu se je ustanovil poseben odbor, ki bo na podlagi načrta za preuredbo ustave Mihaela Bianchija nadalje proučeval to vprašanje ter izročil tozadevne predloge ministrskemu predsedniku najkasneje do 30. junija.

1. majnik — delavnik

RIM, 1. Poročila, ki prihajajo iz vseh večjih mest Italije, kažejo, da je 1. majnik potekel mirno. Delalo se je v vseh podjetjih. Kvestura je zaplenila vse proglaše, ki bi znali izzvati kake nemire. Podjetja so bila zastražena, delavcem se je zagrozilo, da bodo odpušteni, ako se ne bodo danes predstavili na delu.

Potovanje vojnih pohablencev na vojna grobišča na Krasu

RIM, 1. V smislu tozadevnih sklepov na raznih shodih vojnih pohablencev je osrednji odbor tega združenja izvršil vse potrebno za potovanje na Kras dne 24. maja t. l., t. j. dan, ki je že proglašen kot državni praznik. Ta manifestacija bo privedla vojne pohablence na bojne poljane, kjer snivajo njihovi tovariši iz časov svojih večnih sen. Vojni pohablenci vse Italije, z njimi tudi Mussolini in drugi ministri in državni podtajniki, se bodo udeležili tega potovanja. Glavno zbirališče bo Trst. Od tu bo šla pot v Hermado, Sv. Mihael, Podgoro, Sabotin, Sv. Goro itd.

Mussolini želi prisrčnih vezí z Albanijo
RIM, 1. List »Dielli«, glasilo društva »Vatra« v Bostonu je objavil te dni članek, v katerem očita italijanskemu ministrskemu predsedniku žaljive izjave za sedanjo albansko vladno. List pravi tudi, da je G. Mussolini odsvetoval italijanskim industrialcem in kapitalistom nalaganje kapitalov v Albanijo.

Z ozirom na ta članek javlja agencija »Stefani«, da so trditve albanskega lista neresnične. Italijanska vlada da želi utrditi prisrčne vezi s tiransko vladno in pospejevati trgovske in gospodarske stike med obema državama.

Prostozidarstvo in politični ubežniki

RIM, 1. Tajništvo lože prostozidarjev v palači Giustiniani poroča: »Na podlagi dozdevno iz Pariza došlih poizvedb o zvezi francoskih prostozidarjev z italijanskimi političnimi ubežniki v Franciji so nekateri italijanski listi prinesli vest, da se

je v teh dneh ustanovila v Ventimigliji nova prostozidarska loža, ki naj bi vezala italijanske prostozidare onstran meje z njihovimi tovariši v Italiji. Ta vest kaže popoln nepoznavanje delovanja prostozidarjev in je skoro odveč vsako njeno zanikanje.

Terorističen atentat v Napoliju — Peklenjski stroji v tramvajskih vozovih

NAPOLI, 1. Takoj po polnoči sta dva uslužbenca pri čiščenju tramvajskih vozov našla dva peklenjska stroja, ki sta eksplozirala v krajkih presledkih. Vsi delavci, ki so se takrat nahajali v remizah tramvajev, so prestrašeni zbežali. Ranjenih je bilo 5 oseb, med temi dve težko. Policija zasleduje povzročitelje tega atentata.

Jugoslavije

Davidović vrnil mandat za sestavo vlade

BELGRAD, 30. Vseodnosnosti kralja, ki je v soboto odpotoval v Topolo, da pregleda, kako napreduje popravila toplanske cerkve, ni bilo večeraj nikakih posebnih važnih dogodkov v razpletu parlamentarne krize. Kakor je bilo pričakovati, misija G. Ljube Davidovića ni mogla uspeti zaradi odpornosti radikalov, ki odklanjajo obnovo stare koalicije.

Demokratski klub je večeraj popoldne imel plenarno sejo. G. Davidović je klubu pojasnil rezultate svojih razgovorov z voditeljem radikalne stranke in z zemljoradniki, ta rezultat je bil negativen. Klub je po daljši politični debati pooblastil G. Davidovića, da vrne kroni njemu poverjeni mandat za sestavo poslovno-volitvene vlade. Istočasno pa naj G. Davidović kralju pojasni stališče demokratskega kluba, ki je za državno in narodno edinstvo in izvedbo vidovdanske ustave. Klub je tudi sklenil, da se v interesu državnih interesov odločno protestira proti temu, da bi se v teh težkih momentih krize izročila usoda države strankarski vladni.

Kralj se je ob 19. povrnil iz Topole. Takoj po prihodu je bil G. Davidović pozvan na dvor, kjer je v daljši avdienci pojasnil uspehe razgovorov z radikali in zemljoradniki, pripomnil, da so bili njegovi razgovori negativni in da na podlagi klubovega sklepa vrača mandat. Kralj je vrnil teč vzela na znanje.

Kakor je v parlamentu razširjena vest, je danes pričakovati važnih, odločilnih dogodkov v rešitvi krize. Krona namerava storiti odločen akt za razbistrenje in rešitev krize.

LJUBLJANA, 1. »Slov. Narod« javlja iz Belgrade: »Parlamentarna kriza se nagiblje zaključiti. Danes se je položaj spremenil. V parlamentarni krogih danes z gotovostjo pričakujejo, da se še tekom današnjega popoldneva sestavi homogena radikalna vlada. Danes ob 10. dopoldne je bil

sprejet v avdienci začasni predsednik narodne skupščine dr. Peleš. Avdiencia je trajala prilično eno uro. Takoj po avdienci se je razgovarjal Vaš dopisnik z dr. Pelešem, ki mu je v kratkih potezah očrtal položaj in razloge, zakaj so radikali odklonili koalicijo z demokrati, v glavnem zaradi tega, ker so demokrate stali pretirane zahteve, ki jih radikalni klub ni mogel niti stvarno niti politično odobriti.

Takoj po tej avdienci dr. Peleša je bil ob 11.30 sprejet ministrski predsednik Pašić. Po izjavi dr. Peleša in kakor tudi ostali parlamentarni krogi računajo, bo G. Pašić dobil mandat za sestavo homogene radikalne vlade, ki se sestavi še tekom današnjega dneva in se objavi že jutri. S tem smatrajo, da je 15 dni trajajoča kriza končana.

Vest o predstoječi sestavi samokradikalne vlade, kar je v skladu z zahtevami Radica, Spahe in Korošca, se smatra kot znak nove orijentacije v notranji politiki.

Radikalna vlada ostane

BELGRAD, 1. Predsinočnim ob sedmih, ko se je kralj vrnil iz Topole, je sprejel v avdienci Ljubo Davidovića, ki mu je vrnil mandat za sestavo vlade. Davidović je ostal na dvoru do devetih zvečer.

Včeraj dopoldne je bil povabljen na dvor začasni predsednik narodne skupščine dr. Peleš na posvetovanje, kakor to odgovarja parlamentarnemu redu. Pred avdienco je imel dr. Peleš daljšo konferenco s Pašićem in Ljubo Jovanovićem, ki sta mu dala instrukcije, kaj na svetuje kralju. Dr. Peleš je kralju izjavil, da je vsled odpora demokratov izkazala koalicija za nemogočo ter je predlagal kralju, da poveri Pašiću sestavo homogene radikalne vlade. Ob enajstih je bil nato Pašić pozvan v avdienco.

Kralj je zahteval od Pašića, da se enkrat poskusi doseči sporazum z demokrati. Ob treh popoldne je kralj poklical k sebi Pribičevića, ki je ostal pri vladarju nad eno uro. Med tem sta se sestala Pašić in Davidović. Po avdienci je prispel tudi Pribičević, ki je ostal pri Pašiću še po odhodu Davidovića v demokratski klub. Ob petih se je vršila seja demokratskega kluba, na kateri je poročal najprej Davidović, potem pa Pribičević. Klub je njuno poročilo odobrilo soglasno.

O polstih je bil Pašić ponovno pri kralju ter mu poročal v svojem neuspelem razgovoru z demokrati.

Ob enem je izjavil kralju, da je najboljši izhod iz krize, ako sestavi vladno samo radikalci, ker bo taka vlada lahko izvedla delovni program, ki ga zahteva krona. Kralj je moral upoštevati te razloge in je poveril Pašiću mandat za sestavo homogene radikalne vlade. Pašić je o tem takoj obvestil ministre in sklical glavni odbor radikalov, da se posvetujejo o delu in sestavi vlade.

Ob sedmih zvečer se je začela seja ministrskega sveta obenem s člani glavnega odbora radikalne stranke. Pašić je naznačil, da je dobil od krona mandat za sestavo homogene radikalne vlade in je zahteval od odbora, da se določijo osebe, ki naj bi vstopile v kabinet. Po daljši razpravi so sklenili, da ostanejo v vladi vsi sedanji ministri razen Zupanića, Supila, Omerovića in Perića, ki niso bili izvoljeni za poslance. Portfelja poljedelskega in trgovskega ministrstva (dosedaj Supilo in Omerović) se sedaj ne bosta popopnila, temveč ju bosta vodila kot zastopnika dva ministra, katera bo določil Pašić. Jutri dopoldne se bo ministrska lista predložila kralju v podpis. Nadalje so sklenili, da se seja narodne skupščine skliče jutri 2. maja ob devetih dopoldne z dnevnim redom: volitev verifikacijskega odbora, takoj nato pa se bo skupščina zaključila, dokler verifikacijski odbor ne predloži tiskanega poročila, katerega mora po poslovniku končati v sedmih dneh. Na seji so govorili tudi o tem, kako bi razveljavili nekaj demokratskih mandatov. Pašić je dalje sporočil, da je imel pooblastilo, da nadaljuje pogajanja z demokrati, da pa je bil pooblaščen za sestavo homogene vlade, ker kralj hoče, da se kriza ne nadaljuje več. Radikalni ministri so nocoj izjavili, da upajo, da se bo koalicija sestavila.

Rusija

Krasinova demisijsa

STOCKHOLM, 1. Iz Helsingforsa brzojavljajo, da je Krasin demisioniral kot član sveta komisarjev, ker je kongres komunistov zavrnil njegove predloge.

Francija

Francosko-belgijski pogovori za odškodnino ukinitveni v pričakovanju na nemško ponudbo.

PARIZ, 1. Na včerajšnjem pogovoru Poincaréja z Barthoujem je bilo sklenjeno, da se ukinejo francosko-belgijska pogajanja o odškodninah, dokler ne dospe nemška ponudba.

Anglija

Razburjenost v Angliji radi francoske nepopustljivosti — Ugibanja o nemški ponudbi

LONDON, 1. Medtem ko se vedno bolj širi vest, da bo Nemčija izpopolnila svoj načrt za plačanje odškodnin ter ga izročila že v sredo zaveznikom, so angleški politični krogi zelo v dvomih o tej možnosti. Nekateri listi trdijo celo, da bo Nemčija zahtevala po sklenitvi novega dogovora takojšnjo izoraznitev ruhrske kotline. Kar

pa se mora smatrati le za plod razgretih glav francoskih nacionalistov, ko se je Cuno sam jasno in javno odpovedal tej zahtevi. Tudi so francoski politični krogi zelo v skrbeh, da ne bodo razpravljali samo z Nemčijo o novem načinu rešitve odškodninskega vprašanja, ampak tudi z Anglijo in Italijo.

Medtem pa je že »Daily Mail« objavil Poincaréjevo izjavo, da je Francija trdno odločena zapustiti ruhrsko kotlino se-le takrat, ko bo Nemčija zadostila svojim obvezam. Predpostavljajo ta temelj za vsako nadaljnje razpravljanje bo morala Nemčija predvsem razveljaviti vse odredbe, ki jih je tekom zasedbe ruhrske kotline izdala za izvajanje pasivne rezistence napram francoskim oblastvom.

O nemški ponudbi sami je še najbolj verjetna vest, da bo Nemčija ponudila 40 milijard mark v zlatu, od katerih bi plačala takoj 5 milijard, drugih 5 milijard v kratkem času, medtem ko bi za ostalih 30 milijard dobavljala surovine in sicer v dosti krajši dobi, kakor so jo določili zavezniki v maju 1921. Ta načrt bi znala po mnenju nekaterih listov Francija kratkoma odbiti, kar bi dovedlo veliki spora. Zmud o nena o njih razpotij, ki tako težko ovirajo njeno pravo delovanje. Merodajni krogi v Londonu menijo, da bo jasna, točna in poštena ponudba Nemčije morala zadovoljiti tudi Francijo, ker si bi znala drugače Nemčija poiskati svojo pravico v Angliji, Ameriki in Italiji.

Ogrska

Madžarska pred novim prevratom? Horthy se namerava proglasiti za kralja?

BUDIMPESTA, 30. Napetost, ki se je polastila v zadnjem času madžarske javnosti, priča, da stoji Madžarska pred resnimi notranje političnimi dogodki. Nacionalistično gibanje »probujačih se Madžarov« se vedno bolj širi in sovinitisi Hejjas, Pronai in Gömbös hočejo brzokone izkoristiti te elemente za državni prevrat. Baje nameravajo proglasiti Horthyja za madžarskega kralja. Horthy je začel na mejah Čehoslovaške, Jugoslavije in Avstrije dalekosežno akcijo za eventualni odpor proti vmešavanju drugih držav. Na posestvu grofa Eszterhazyja ima okrog 5 tisoč pristavev, ki so zaposleni kot poljedelci in bi v slučaju potrebe nastopili proti Avstriji. Slične čete so pripravljene tudi ob meji Čehoslovaške in Jugoslavije. Med Dmavno in Tiso pa stoji vsaške čete, ki naj bi zasedle Budimpešto, proglasile vojaško diktaturo in pomagale Horthyju do prestola. Hejjas je na nekem zborovanju »probujačih se Madžarov« izjavil, da je pričakovati v kratkem važnih dogodkov, ki bodo uresničili težnje madžarskega naroda. Po njegovem načrtu naj bi se prevrat izvršil koncem junija.

Stroški za ameriške čete ob Renu

WASHINGTON, 1. Državni oddelek je predložil ameriško-nemski komisiji za odškodnine terjatev 225 milijonov dolarjev za vzdrževanje ameriške zasedbene vojske.

Boj Amerike proti alkoholu

WASHINGTON, 1. Najvišje sodišče je odredilo, da ne smejo ameriške in tuje ladje prihajati v ameriške luke z natovrenimi alkoholnimi pijačami, ako te niso namenjene potnikom, ki potujejo v tuje države. Drugače pa smejo voziti tudi ameriške ladje alkoholne pijače za uporabo na visokem morju in v tujih lukah.

Volitve na španskem

MADRID, 1. Doslej znani izidi državnoborskih volitev so zagotovili vladi 160 poslancev, opoziciji pa 100. Vkupno bo v zbornici približno 235 vladnih poslancev in 163 poslancev drugih strank.

Švica ne dovoljuje ruski delegaciji olajšav, v navadi za diplomatska zastopstva

BERN, 1. Švicarska brzojavna agencija se je informirala pri merodajnih zveznih oblastvih glede izjav G. Worovskega, ruskega delegata v Lausanni, o potezkočah, ki so se delale članom ruske delegacije z ozirom na potne liste. Iz teh informacij je razvidno, da je švicarski zvezni svet sklenil dati vsem delegacijam, povabljenim na drugi del konferencie v Lausanni, ista olajšave, ki jih je dal delegacijam na prvem delu konferencie. Kar se tiče ruske delegacije, je švicarski zvezni svet smatral, da ni še povabljen in je sklenil uveljaviti glede vizuma za potne liste te delegacije navadne določbe. Čim bo ruska delegacija redno povabljena, bo deležna istih olajšav, ki so jih deležne druge delegacije.

Društvo narodov... ni merodajno za odškodninsko in ruhrsko vprašanje

PARIZ, 1. Predsednik odškodninske komisije Barthou je predsedoval danet univerzitetni skupini za Društvo narodov in je imel ob tej priložnosti govor, v katerem je izjavil med drugim to-le: Vsaka vlada, ki je sprejela pravila Društva narodov, je obvezana po svojem podpisu na spoštovanje njegovih sklepov, toda Društvo narodov bi prekoračilo meje svojega mandata, če bi pristalo na reševanje vprašanj, ki ne spadajo v njegov delokrog, kakor sta odškodninsko vprašanje in vprašanje za sedbe ruhrske kotline. Francija bi ne sprejela tega slepa in brzokone tudi Belgija na toda Društvo narodov je preveč previdno, da bi naredilo to napako in naredilo korake, ki bi mu storili ostri.

DNEVNE VESTI

1. majnika v Trstu. Dan je začel z malo demonstracij. O polnoči je bilo vrženih nekoliko bomb na različnih točkah mesta in sicer: v plicji Mazzini, Bergamasco, Ponziana, pri St. Vidu ter dve v bližini škedenjskih plavžev. Od bombe vržene v ulici Bergamasco je bila neka ženska, ki je šla slučajno mimo, lahko ranjena. Policija, podpirana od državne milice, je artilerije dva mladeniča, ki sta osumljena, da sta metala bombe; to sta: 25-letni Guido Jaschi, stanujoč v ul. Bergamasco 9, in 24letni Marko Ipatvitz stanujoč na trgu Sansovino 2. — Dan je potekel mirno. Mesto je imelo obličje, ki ga ima ob normalnih delavnikih. V vseh važnih podjetjih so se delavci znašli ko po navadi na delu.

Poljski časniki v Trstu. Odposlanstvo poljskih časnikov je obiskalo glavna mesta Italije in je dospelo na povratku v domovino predvečerajšnjim popoldne ob 16. uri v Trst. Na kolodvoru so jih sprejeli prefekt Crispomondaca, župan dr. Pitacco, odbor tržaške častniške zveze in odposlanstvo italijansko-poljskega krožka "Adam Mikiewicz". Gostje so bili spremljeni na sedež častniške zveze, kjer jih je nagovoril Angelo Scocchi. Odgovoril je urednik lista "Kurier Polski", Ignacij Rosner. Večraj so časniki obiskali luko in mesto ter bodo danes zapustili naše mesto.

Tržaški Slovenec v Boki Kotorski. Od nekega prijatelja našega lista smo dobili dopis, katerega vsebino prav radi objavljamo. Dopisnik nam opisuje svoje vtiske, pogled na zaliv, ki sega od rta Ostro do mesta Kotora in na gorovje, nad katerim kraljuje ponosni Lovćen, zelenje palma, dušenje limonov in pomorance, krasni pomladanski dnevi; vse to ga je navdalo s takim navdušenjem, da vzklika: Zdi se mi, da mi na svetu lepšega kraja! V Ercegovcem se je ustavil nekaj več časa in je našel tam tudi več Slovencev, ki so prišli tja na novo, ali se pa kar tam ustavili, ko je končala vojna. Slišal je tudi slovenske fante, ki urezali po slovensko. Udeležil se je tudi obiska jugoslovanske kraljice v Boki Kotorski, katerega podrobno opisuje. Kraljici so bili podarjeni šopi cvetlic, katere so zrastle na vrtu nekega — tržaškega Slovenca, ki se je že pred nekoliko leti za stalno nastanil v Boki Kotorski. Tržaški Slovenec, ki se je že doma v tržaški okolici bavil z vrtnarstvom, si je uredil v Boki Kotorski cvetlični vrt, ki mora biti res vzoren, kajti dopisnik vzklika: "Slovenec mora biti pač povsod na prvem mestu", le doma ni, pripominjamo mi.

Kako se sprejemajo izseljenci v New Yorku. Bedne razmere v naši tujakšnji ožji domovini silijo ogromno število naših kmetov in delavcev, da si hodijo iskati v tujino kruha. Posebno v zadnjem času raste število naših izseljencev s presenljivo naglico. Istra, ki zavzema na vseh poljih našega prisiljenega nazadovanja prvo mesto, ga zavzema na žalost tudi, v kolikor gre za izseljevanje. Naš človek ne zapusti rad rodne grude, prirastla mu je k srcu, toda kaj hoče, ko mu je lakota sedla za vrat. Mora se pač udati v težko usodo in vzeti potopno palico v roko. Tu se ne da pomagati. Kakor se sicer mora žigosati lakomščino in brezpotnostno zapuščanje rodne grude in siljenje v tujino, tako se pač mora na vse zadnje priznati, da je vendar boljše, če se izseli začasno en član družine z namenom, da s svojim delom v tujini pomaga sebi in družini, nego da se prodajajo premoženja in da cele družine za vedno zapuste svoje domove. Sicer pa spada, žal, tudi prisiljeno izseljevanje k eni glavnih oznak našega novega državljanstva in se moramo tudi v tem oziru prilagoditi novim življenjskim razmeram, v katerih nam je odslej živeti. Naj bi naši izseljenci vsaj ne pozabili tudi v novi domovini svojega rojstva!

Po poročilih, ki jih dobivamo od naših ljudi tam ne cvetijo dobre cvetlice. Ponekod naši ljudje se precej dobro izhajajo, tako da lahko kaj krvavo zaslužijo in z življani prihranki pridobijo denar, ki jim pomaga pri vzdrževanju. Drugi pa prihajajo v tujino, ki bi morali vzeti tudi najbolj pogumne volje, da se poda "čez lužo". Vse je odvisno od časa in krajevnih razmer, o katerih itak naši ljudje poročajo v domovino. Do nedavnega so bili izseljenci, kakor nam poročajo iz New-Yorka, izpostavljeni nevarnostim in izkoriščanju pri prihodu v to ogromno mesto. Vsak parnik, ki prihaja z izseljenci v New-York, pristane v pristanišču na Ellis Islandu. Po pregledu potnikov in njihovih listin, se ti vkrcajo na Ferryboat, ki jih pripelje do postojla na južnem delu Manhattan, kjer se nahaja pristaniško območje (barga orifice). Tam je dostoj čakala izseljenca, katerih ni čaka kak znanec in ki so bili prepusteni sami sebi, velika nevarnost izkoriščanja. Izseljenec, ki je prišel opremljen samo z naslovom svojih zancev, je bil kmalu obkoljen od "vljudnih" oseb, ki so se mu ponujale za vodnike. Neko dekle, ki je nedavno prišlo v New-York, ne veče drugega nego nazov svojih sorodnikov in to, da se bo vozila v neki podzemski železnici, je povpraševalo, kje da je ta podzemski železnica, o kateri je vedela iz pisem, da se imenuje "subway". Pristopil je k njej človek, ki se ji je ponudil, da jo on popelje na cilj. Vozila sta se precej časa in končno pršla na cilj, ki je bil oddaljen kakih 10 korakov od mesta, kjer je ... stopila v avtomobil. Plačala je za vožnjo ... malenkost

15 dolarjev! Nekemu drugemu izseljencu je prišel nasproti človek, ki ga je nagovoril slovenski. Ponudil se mu je, da mu bo on kupil vozni listek za železnico. Izseljenec mu je dal 10 dolarjev, s katerimi mu je vodnik kupil listek od — 5 centov za naduljico železnico. Izseljenec je prišel namesto v Kasas v Bronx Park.

Pred kakimi dvema meseci se je stvar drugače uredila: "Travelers Aid Society" (društvo za pomoč potnikom) je vpeljalo službo spremljevalcev (guide service) za priseljence, ki se nameravajo nastaniti v New-Yorku. Priseljenci pa, ki potujejo v notranjost zemlje, se peljejo z Ellis Islanda naravnost na železniško postajo. Izseljenec, ki je bil poverjen zgoraj omenjenemu društvu, pove ime tistega, katerega išče, nakar ga dočini družstvo samo pozove na "barga office" in mu izroči izseljenca. Če se znanec ne javi do večera, spremlja spremljevalec izseljenca v doseljeniški dom njegove narodnosti in poskrbi, da ga privede v stik s prijatelji in sorodniki. Doseljenik plača samo troške za brzojave in telefoniranje.

Pristojnost finančnih uradov v davčnih zadevah. Finančno ministrstvo razglasi: Dekreti zakoni od 25. marca in 19. aprila 1923 so temeljito spremenili kompetenco davčnih organov z ozirom na uroke glede cenitve pri prenosu nepremičnine in premične lastnine ter odmere registerskih in nasledstvenih pristojbin. Za cenitve je pristojna finančna intendantura ne glede na višino sporne cenitve. Za uroke tičeče se registerskih, nasledstvenih in sličnih pristojbin je pristojna finančna intendantura, če znesek pristojbine in doklad ne prekaša 10.000 lir. Proti odločitvam finančne intendanture ni dovoljen utok na ministrstvo in prizadetim ne preostaja drugo nego redna sodna pot. Samo pri pristojbinah, ki prekašajo 10.000 lir je dovoljen prizivni utok na ministrstvo, po katerega odločitvi lahko sledi lahko sodna pot.

Polni nabiralniki za navadno korespondenco in tiskovine na tujakšnji glavni pošti, ki so bili vžidani na strani glavnega vhoda v pošto palačo, so bili preloženi k stranskemu vходу v ulici Milano. Stranke imajo sicer na razpolago tudi nabiralnike v glavni veži, ampak goricomenjeni novi nabiralniki v ulici Milano imajo prednost, da so v neposredni zvezi z uradom za odpravljanje pošte, kar povzroča gotovo prihranitev časa pri delu tega urada.

Telefonski promet s Švico je odprt z današnjim dnem. Pristojbina za vsako enoto (3 minute) pogovora iznaša 3,50 franka v zlatu.

Sahovski turnir v Karlovi varih. V Karlovi varih se bo vršil letos veliki mednarodni sahovski turnir. Na listi udeležnikov se nahajajo tudi jugoslovenski mojster profesor inž. dr. Milan Vidmar. Izmed ostalih slovenskih mojstrov so na listi: Aleksander Aljohin, E. D. Bogoljubov, A. Rubinstein in dr. Karel Treybal.

Društvene vesti

"Navaden človek." Kdor se želi navžiti dobrega in zdravega humorja, kdor se želi enkrat od srca nasmeyati, naj si ogleda v nedeljo, 6. maja ob 7½ zvečer v dvorani DKD pri Sv. Jakobu to krasno Nusičovo šaloigro. Humoriistični prizor sledi za humorističnim prizorom. Upamo, da si bodo vsi prišli ogledat to igro, katero priredi Sentjakobska čitalnica in da bodo z njo popolnoma zadovoljni.

Sportsko društvo "Adria" v četrtek 3. t. m. ob 8. uri zvečer pri Sv. Jakobu sestane nogometnega oddelka. Radi važnih točk so naprosili nogometniki, da se sestanka polnoštevno udeležijo. — Vodja.

Iz tržaškega življenja

Hud živčni napad kaznjence. Večraj opoldne se je v sodni dvorani kazenskega sodišča v ulici S. Martiri, nahajal 29-letni kaznjenec Edvard Grossetti. Tekom zaslišanja se je moža lotil hud živčni napad; polnilec je iz žepa neko rezilo ter se z njim ponovno utrel na levi strani prs. Navzoči orožniki so hoteli moža razorožiti, toda, ta je kakor besen bil okoli sebe, da mu ni mogel nikdo do živega. Končno se je orožnikom vendarle posrečilo prijeti besneža ter ga nekoliko zadržati; medtem pa je bila obveščena o dogodku rešila postaja. Ko je prišel na lice mesta zdravnik z dvema postrežnikom posrečilo zvezati besneža; nato mu orožniki. S pomočjo teh poslednjih, se je postrežnikom posrečilo zvezati besneža; nato mu je zdravnik podal neka pomirjevalna sredstva ter mu obvezal razne nenevarne rane na prsih. Ker je se trajala Grossettijeva razburjenost, so ga prepeljali v mestno bolnišnico, kjer je bil sprejet v opazovalnico.

Pri igri je padla z okna. Večraj zjutraj je bila pripeljana v mestno bolnišnico 6letna Angelina Baruzza, doma iz neke vasi v Istri. Deklica je imela veliko rano na glavi. Zdravnik, ki je malo ranjenko preiskal, je ugotovil, da je rana zelo nevarna. Njeni starši so povedali, da se je deklica doma pri igri spazila na okno ter padla iz kakih 5 metrov višine. Sprejeli so jo v kirurški oddelke; njeno stanje je nevarno.

Ker jo je mož nadlegoval, je hotela umreti. Večraj okoli 9.30 se je v svojem stanovanju v ulici Scala Montinelli št. 3, zastrupila 30-letna

babica Olimpija Zaitel; izpila je nekoliko litra. Zdravnik rešilne postaje je ženski izpral želodec ter jo spravil izven nevarnosti. V mestni bolnišnici, kamor so jo prepeljali, jo je tam službo vršči policijski agent vprašal po vzrokih, ki so jo privedli do obupnega koraka. Ženska je odgovorila, da jo je njen mož neprestano nadlegoval iz ljubosumnosti, zato je hotela iskati miru v smrti. Stanje zastrupljenke ni nevarno.

Kramarjeva nezgoda. Kramar Edvard Nadaia, star 42 let, stanujoč v ulici del Volto št. 2, je doživel čudno nesrečo. Mož namreč prodaja po ulicah s plinom napolnjene mehure za otroke. Predsinočnjim se je nahajal na trgu Garibaldi; nad njegovo glavo je plaval v zraku njegova lahka roba, ki jo je imel privezan na niti. Mož je kadil cigareto in naenkrat se je z isto neprevidno približal mehurem; vsled tega se je plin, s katerim so ti napolnjeni, vnel in mehurec so drug za drugim popokali. Mož je vsled tega zadobil številne opekline po obrazu in po rokah. Zatekel se je v zavod "Zelenega križa", kjer mu je zdravnik podal prvo pomoč.

Neznana smrt pri delu. Težak Josip Blason, star 45 let stanujoč v ulici Giorgio Vassari št. 9, je bil večraj zjutraj zaposlen v hangarju št. 58 proste luke Duca d'Aosta. Pri delu je moža nenadoma postalo slabo; zgrudil se je na tla, dospel par minut ter obležal nezavesten. O dogodku je bila obveščena rešila postaja, od katere je prišel na lice mesta zdravnik. Toda njegovo posredovanje je bilo zaman; Blason je bil že mrtev; zadela ga je srčna kap.

Vesti iz Istre

Občini zbor Mlekarnice v Hrušici. Neumestno vikanje v zadržne stvari s strani nepoklicanih uradnikov. Mlekarna v Hrušici je v teh hudih časih še edina svetla točka v našem gospodarskem življenju. Iz majhnih začetkov se, ki tekem malo let razvila v zadržno ustanovo, ki nudi mnogim družinam v naši in drugih vaseh daleč naokoli še edini zaslužek. Seveda je bilo treba za to ogromnega dela in požrtvovalnosti. Mi, ki smo takorekoč vzrastli s to mlekarno, vemo, koliko so za njo žrtvovali njeni člani, in vemo tudi kakšne žrtve so za njo doprinesli njeni upravitelji od pokojnega nepozabnega mons. Rogača ki je postavil prvi kamen za sedanjega zgradbo pa do njenega, sedanjega predsednika g. župnika Huša, ki je našo ustanovo pripeljal srečno skozi vse vojne in vojne težkoče. Hvaležnost, ki jo vsi člani občutijo do teh mož, je velika, ljubezen, s katero spremljajo razvoj svoje zadrge, plod njihovih žuljev, je ogromna. Pokazalo se je to v popolni meri v nedeljo, ko so prišli člani v ogromnem številu, iz daljnih in bližnjih vasej k občnemu zboru svoje zadrge. Bilo je na ta dan zbranih v Hrušici nad 600 zadržnikov iz vsega podgrajskega oddelga, samih resnih in treznih mož, ki so prišli poslušati poročilo o stanju mlekarnice in se posvetovati o nadaljnjem delovanju. Zelo jih je razveselilo ko so zapazili pri odborovi mizi tudi podgrajskega živnozdravnika g. Blaseviča. Ljudstvo, navajeno iz prejšnjih let na strokovna predavanja o živinoreji in mlekarnstvu, je pač mislilo, da je prišel gospod živnozdravnik predavati. Toda kakšno presenečenje, ko se je izvedelo, da je prišel gospod — vzet zadržnikom za drugo iz rok! Evo, kaj se je bilo zgodilo: Za par dni pred občnim zborom je šel gosp. Blasevič v spremstvu nekega carinskega uradnika v Podgradje k našemu predsedniku, zahteval — ključne in knjige naše mlekarnice, češ da ima višji ukaz, da on prevzame vodstvo mlekarnice! G. predsednik mu je moral vkljub ugovorom, da smejo le člani, ki so vsi gospodari zadrge, razpolagati z njeno lastnino in da je vendar tukaj sodišče, če se morda smatra, da kaj ni v redu, moral mu je torej izročiti knjige, katere je g. B. s svojim spremljevalcem dal odprejati v Podgradje. Odločno pa se je g. predsednik uprl proti temu, da bi mu izročili tudi ključne od blagajne. G. B. je tudi parkrat prediskal mleko v mlekarni, češ da je vođen, vkljub temu, da je mleko iz naše mlekarnice tudi v Trstu, katerega je ta mlekarna zalagala tudi v času, ko bi bilo meso sicer ostalo brez mleka, znano kot eno najboljših. Toda g. B. je šlo pač za vse kaj drugega: hotel se je polastiti predsedniškega mesta v naši zadrugi, hotel je izriniti zadržnikom njihovo zadrugo iz rok! In ko so člani po poročilih predsednika in ostalih odbornikov izvolili zopet soglasno ves stari odbor, je začel g. B. vpiti, češ tu se uganja ... politika (pri molzenju krav? vpraša ur.) in mlekarna da bo ostala malo časa v naših rokah! Ljudstvo je vkljub vsemu razburjenju ostalo povsem mirno.

Tako se je torej vršil letošnji občni zbor naše Mlekarnice. Mi sicer vemo, da bo vkljub omenjenim grožnjam ostala mlekarna še nadalje v rokah svojih udov — saj je vendar njihova last! — in da bodo udje sami volili svojega predsednika vprašamo pa vendar, ali je bilo omenjenima gospodoma njuno postopanje res zaukazano od njima predpostavljenih oblastev, ali pa sta ravnala po lastni glavi.

In če jima ni bilo zaukazano — o čemer smo pač globoko prepričani —, prosimo, naj predpostavljen oblastva zaukazuje, da se takemu postopanju naredi konec, kajti po našem trdem delu za vsakdanji kruh pač ne rabimo "zabav", kakor je bila nedeljska. Mi g. živnozdravnika, ki je bil tudi onkraj nas, pa bo mir — naj tudi oni nas in našo last, pa bo mir — kakor doslej.

Več udov Mlekarnice v Hrušici. Pr. ur. Pričujejo poročilo o občnem zboru, ki se je vršil dne 22. aprila, smo mogli objaviti še le v današnji številki, ker ga nam je pošta dostavila z zamudo. Prosim pošiljatelje in čitatelje, da to upoštevajo.

Naročalte in širite „EDINOST“

Borzna poročila.

Tečaj:

Trst, 1. maja 1923.

Cosulich	327
Dalmatia	380
Gerolmich	1285
Liberia Trieste	416
Lloyd	1405
Lussino	635
Martinolich	124
Ocean	118
Premuda	410
Tripcovich	280
Ampelea	500
Cement Dalmatia	333
Cement Spalato	356

Valuta na tržaškem trgu.

Trst, 1. maja 1923.

ogrške krome	0.40	0.45
avstrijske krome	0.0280	0.03
čehoslovške krome	60.40	60.70
dinarji	21.20	21.50
leji	9.50	10.—
marke	0.0050	0.07
dolarji	20.40	20.50
francoski franki	137.50	138.—
švicarski franki	371.—	373.—
angleški funti papirnati	96.—	95.25

K srebrni poroki naše

Ivanke

in našega

Matka

želi vse najboljši svet' ivanska podružnica „Solskega društva“.

214

Mali oglasi

se računajo po 20 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L. 2.—. Debele črke 40 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L. 4.—. Kdor išče službo, plača polovično ceno.

ORKESTRON velik skoraj nov, 24 komadov se proda radi družinskih razmer zelo po ceni via Molino a vapore 3/II.

KROJASKA delavnica, dobro vpeljana, v bližini mesta, se proda z vsem orodjem. Naslov pri upravitelstvu.

35LETNA vdova, z 11letnim sinčkom, šiviha, mirnega značaja, z vsem pohištvo, želi znanja v svrhu ženitve z vdovcem ali mladeničem od 35—50 letnim, mirnega značaja, s stalno službo v mestu ali na deželi. Vdovec z otroci ni izključen. Ponudbe če mogoče s sliko pod "Zadovoljnost" na upravnišvo.

MLADENIČ, 34 leten, v stalni službi in z nekoliko prihranka želi poznanja z gospodino od 25 do 30 let, v svrhu ženitve. Ponudbe s sliko pod "Mladenč" na upravnišvo.

Hiša v Ljubljani

enonadstropna z več stanovanji in trgovskim lokalom se proda za Din. 500.000.—. Kupcu tudi stanovanje na razpologo. Ponudbe pod „Hiša“ na Aloma Company, Ljubljana.

ČEVLJARNICA FORCESSIN

Trst — Via Udine št. 2 (prej Belvedere).

Velika izbira obuvala za moške in ženske

Specialiteta: OTROŠKO OBUVALO.

Zapemnite si dobro naslov iurke

Menjalnica STUBELJ

Ljubljana, Kolodvorska ulica 41, poleg hotela „Južni kolodvor“, se priporoča cenjenim sorojakom, potujočim v Jugoslavijo.

Št. Janški premož

Premogokop An. Jakil - Rrmelj (Slovenija).

Cena premogu:

Lit 65.— do Lit 80.— za tona, po izberi

Zastopstvo za Gorlško in Videmsko:

Ljubljanska kreditna banka - Podružnica v Gorici

15/9

PODLISTEK

WILKIE COLLINS:

Gospa v belem

IZPOVEDBE GOSPICE HALCOMBE

Napravila sem si sledeči načrt: skozi okno moje sobe skočiti na to streho, nato se brezšumno plaziti dalje po njej, dokler bi prišla na mesto, ki se nahaja nad knjižnico. Tu bi se skrila med cvetlične lonce in počenila, z ušesom na železni ograji. Če bi se gospod Persival in grof nocoj semkaj vsleda zaradi kajenja, kakor sem videla že marsikateri večer sedeti, namreč tik ob odprtih oknih, pri čemer so njune noge počivale na železnih vrtnih stolicah, ki so stale v verandi, tedaj je morala priti vsaka beseda do mojih ušes, če bi le količkaj glasno govorila. Vsakdo pa ve, da je nemogoče razgovarjati se dalje časa v neprijateljskem tonu. Če bi se pa danes odločila sedeti rajši v notranjosti sobe, tedaj je bilo nemogoče upanje, da bi kaj ališala, majhno. V tem slučaju bi se morala izpostaviti veliko večji nevarnosti ter poskušati, da ju spodaj prekanim.

Tiho sem stopila v spalnico, da poskusim najprej manj nevarni eksperiment na strehi verande.

Ko sem postavila vžigalice poleg svetilke, sem jo upihnila ter se v temi zmuzala zopet v svojo drugo sobo. Zaklenila sem dur tudi ter sobe, nato sem zlezla na tihem z okna ter postavila noge z vso previdnostjo na svinčene plošče verande. Obe moji nogi sta se nahajali na notranji strani na novo prizidanega hišnega dela, kjer smo vsi stanovali, in morala sem mimo pet oken, če sem hotela priti na ono mesto, ki je ležalo neposredno nad knjižnico. Prvo okno je pripadalo sobi za tuje, ki je bila ta čas prazna. Naslednji dve okni sta bili Lavrini, četrto je bilo gospoda Persivala, peto grofičino. Ostala okna, mimo katerih mi ni bilo treba več iti, so bila okna grofove toaletne sobe, kopalnice in druge sobe za tuje.

Nobenega glasu ni bilo slišati — gosta tema me je obdala, ko sem stopila na verando. Le na tem mestu, kjer je bilo grofičino okno, t. j. ravno nad knjižnico, kjer sem imela zavzeti svoje mesto prisluskovalke, ravno tam sem videla svetlobni žarek. Grofičica ni bila še v postelji.

Prepozno je bilo, da bi se vrnila, tudi ni bilo več časa, da bi mogla čakati. Odločila sem se kljubovati vsaki nevarnosti, zanašajoč se na svojo previdnost in na temno noč.

Šla sem mimo temnega okna sobe za tuje. Pri hoji sem naprej z nogo preizkusila trdnost svinčene strehe, predno sem stopila nanjo z vso težo. Nato sem prišla mimo Lavrinega

temnega okna in mimo okna gospoda Persivala, ki je bilo tudi temno. Nato sem se vrgla na kolena in po vseh štirih sem lezla dalje v senci nizkega zidu med streho verande in razsvetljenim oknom.

Ko sem pogledala na okno, sem videla, da je bilo samo goreenje okno odprto in da je bil rulo od znotraj doli spuščen. Videla sem grofičino senco, ki se je pomikala mimo ruloja in je nato zopet izginila.

Naslonila sem se na železno ograjo, ko sem poprej s previdnim otipavanjem zaznala, kje stoji cvetlični lonci. Bilo je ravno toliko prostora, da sem se mogla skriti med nje. Dišeči cveti na moji levi strani so me pobožali po obrazu, ko sem položila na tihem glavo na ograjo.

Prvo, kar sem videla, je bila iskra, ki se je spet prikazala spodaj pod verando, se pomikala proti mojemu oknu, kjer je za trenotek obstala in prišla zopet na prejšnje mesto. Vrag vzemi tvojo bojazn! Kdaj se misliš vnesti? je mrmral glas gospoda Persivala pod menoj.

Pun...! Kakšna vročina! je rekel grof z utrujenim vzdihom.

Temu vzkliku je sledilo škripanje vrtnih stolov na verandnem tlaku — meni dobrodošel šum, ki mi je naznanil, da se boča vedla kot po navadi k oknu. Do tu mi je bila sreča mila. Ura v stolpu je udarila četrt na dvanajst, ko sta se vsedla vsak na svoje mesto.